

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Poznań, dnia 30 grudnia 2014 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu IX Wydział Gospodarczy w następującym składzie:

Przewodniczący: SSR del. do SO Jarosław Marczewski

Protokolant: p.o. stażysty Jolanta Wenzel

po rozpoznaniu w dniu 17 grudnia 2014 r. w Poznaniu

sprawy z powództwa (...) Sp. z o.o. z siedzibą w Z.

przeciwko (...) S.A. w upadłości układowej z siedzibą w W.

przy interwencji ubocznej po stronie pozwanej (...), S. – K., (...) Spółka Komandytowa z siedzibą w P.

- o zapłatę

1. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 1.634.646,99 zł (jeden milion sześćset trzydzieści cztery tysiące sześćset czterdzieści sześć złotych 99/100) z ustawowymi odsetkami od dnia 25 września 2012 roku do dnia zapłaty.
2. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 88950 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu.

SSR del do SO Jarosław Marczewski

UZASADNIENIE

Powód - (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z **siedzibą w Z.**, pozwem z 1 sierpnia 2014 r. wniósł o zasądzenie od pozwanego **(...) Spółka Akcyjna w upadłości układowej w W.**, kwoty 1.634.646,99 zł wraz z ustawowymi odsetkami od 25 września 2012 r. do dnia zapłaty oraz o zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych.

Roszczenie to powód uzasadnił w następujący sposób: W dniu 12 maja 2010 r. doszło do zawarcia umowy konsorcjum pomiędzy (...) S.A., (...) Sp. z o.o. i (...) SA. (zwanymi dalej: Konsorcjum). Celem Konsorcjum był wspólny udział w przetargu i zawarcie umowy z (...) Sp. z o.o., dotyczącej zakupu systemów kontroli bezpieczeństwa pasażerów i bagażu w (...) w G.. W dniu 13 września 2010 r. pomiędzy spółkami Konsorcjum, a (...) Sp. z o.o. została zawarta umowa dotycząca „zakupu systemów do kontroli bezpieczeństwa pasażerów i bagażu w (...) w G.”. Łączne wynagrodzenie Konsorcjum ustalono na kwotę 47.793.000 zł netto, powiększoną o należny podatek VAT (w dniu zawarcia umowy 22%). Także w dniu 13 września 2010 r. lider Konsorcjum udzielił D. K. pełnomocnictwa do reprezentowania członków Konsorcjum.

W związku z zawarciem rzonego kontraktu, (...) S.A i (...) Sp. z o.o. w dniu 19 października 2010 r. zawarły umowę wykonawczą, ustalającą roboty podlegające wykonaniu przez powoda w ramach Konsorcjum i należną mu za to część wynagrodzenia z umowy z dnia 13 września 2010 r. Pierwotnie ustaloną kwotą było 29.077.551 zł netto, powiększone o należny podatek VAT. Następnie Aneksem nr 1 z dnia 18 lutego 2011 r. dokonano modyfikacji zobowiązań wynikających z umowy wykonawczej i ustalono wynagrodzenie powoda na kwotę 16.484.647,60 zł netto, powiększoną o podatek VAT.

Powód dalej w uzasadnieniu pozwu zaznaczył, że zgodnie z §4 pkt 3 umowy wykonawczej z dnia 19 października 2010r., żadna ze stron nie była uprawniona do sprzedaży, cesji lub innego obciążenia, względnie przekazania jakiegokolwiek ze swoich praw, udziałów, zobowiązań lub ich części, z tytułu tej umowy, bez wcześniejszej zgody zarówno całego Konsorcjum, jak i Zamawiającego, czyli (...) Sp. z o.o.

Następnie - 25 listopada 2010 r. (...) S.A oraz (...) S.A, bez uzyskania zgody powoda, zawarły z Bankiem (...) S.A umowę o przelew wierzytelności wynikającej z wcześniej wskazanego kontraktu z 13 września 2010 r., zawartego z (...) Sp. z o.o. Cesja ta została dokonana na zabezpieczenie roszczeń z umów kredytowych zawartych przez Bank (...) S.A. ze spółkami (...) S.A i (...) S.A. następnie do powyższej umowy przelewu na zabezpieczenie, na podstawie aneksu z dnia 25 marca 2011 r. przystąpił powód (...) Sp. z o.o. W tym celu powód udzielił wcześniej pełnomocnictwa (...) S.A, która to działała w jego imieniu przy zawieraniu aneksu.

Zgodnie z zapisem § 2 umowy z 25 listopada 2010 r., cedowana wierzytelność została określona w jej załączniku nr I na kwotę 30.611.416,50 zł. Wierzytelność ta jednak nie przysługiwała w pełni ówczesnemu cedentowi, z uwagi na treść umowy wykonawczej z 25 listopada 2010 r. Dopiero po przystąpieniu powoda do umowy przelewu na zabezpieczenie, zawartej z Bankiem (...) S.A aneksem z 25 marca 2011 r., ustalono wysokość scedowanej wierzytelności na poziomie 47.793.000 zł. Zawierając pierwotnie umowę cesji na zabezpieczenie bez udziału powoda, cedent nie okazał cesjonariuszowi dokumentu umowy wykonawczej z 19 października 2010 r.

W ocenie powoda pomiędzy cedentami, tj. (...) S.A, (...) S.A oraz (...) Sp. z o.o., nie została w żaden sposób uregulowana kwestia wzajemnych rozliczeń wynikających z umowy przelewu na zabezpieczenie, w szczególności na wypadek zaspokojenia przez Bank (...) S.A zabezpieczonych kredytów ze środków pochodzących ze scedowanych wierzytelności przysługujących każdemu z członków Konsorcjum względem (...) Sp. z o.o. Nigdy również nie zostały dokonane jakiegokolwiek ustalenia pomiędzy powodem a (...) S.A. i (...) S.A., jako beneficjentami umowy przelewu na zabezpieczenie z dnia 25 listopada 2010 r., ze zmianami wynikającymi z zawartych do niej aneksów, które dotyczyłyby ewentualnych rozliczeń pomiędzy tymi podmiotami, wobec spłaty zabezpieczonych zobowiązań kredytowych względem (...) Bank S.A ze scedowanych wierzytelności.

Powód dalej uzasadniał, że w tak ukształtowanym stanie faktycznym i prawnym, (...) Sp. z o.o. dokonał zapłaty na rzecz Banku (...) S.A kwoty 32.510.250 zł tytułem zapłaty z umowy zawartej z Konsorcjum w dniu 13 września 2010r. Środki te zostały następnie zaliczone przez cesjonariusza na rzecz spłaty zabezpieczonych kredytów w kwotach: 1.734.646,99 zł na rzecz zobowiązania (...) S.A i 30.775.603,01 zł na rzecz zobowiązań (...) S.A. (w tym 1.572.091,19 zł. na rzecz wymagalnych odsetek oraz 29.203.511,82 zł. na spłatę wymagalnego kredytu).

Fakt spełnienia wierzytelności w wysokości jedynie 32.510.250 zł na rzecz cesjonariusza wynika z tego, że w pozostałej części, tj. co do kwoty 15.282.750 zł, (...) Sp. z o.o. skutecznie odstąpił od umowy z dnia 13 września 2010r. Odstąpienie to nigdy nie zostało zakwestionowane przez strony tej umowy. Suma tych kwot stanowi ustalone w umowie z dnia 13 września 2010r. wynagrodzenie Konsorcjum, tj. 47.793.000 zł netto.

Stosownie do wewnętrznych postanowień Konsorcjum, należne w związku z umową wynagrodzenie (...) Sp. z o.o. miało wynieść 16.484.647,60 zł netto. Z uwagi na wcześniej wspomniane skuteczne odstąpienie kontrahenta od umowy, powód dokonał stosownych korekt wystawionej faktury, ustalając wysokość należnego jej wynagrodzenia na poziomie 10.400.317,07 zł netto (12.792.390 zł brutto). (...) Sp. z o.o. zapłacił bezpośrednio na rzecz powódki (poza dokonaną zapłatą na konto (...) Banku S.A. kwoty 32.510.250 zł.) kwotę 10.992.390 zł.

Powód przyjął, że jego udział w wynagrodzeniu należnym od (...) Sp. z o.o. wynosi 34,49176%. Ułamek ten wynikać ma z faktu, że wynagrodzenie powoda miało wynieść 16.484.647,60 zł netto, a łącznie wynagrodzenie miało wynieść 47.793.000 zł netto. Po odstąpieniu należne powódce wynagrodzenie winno wynieść 15.004.826,18 zł brutto, natomiast powódka otrzymała od (...) Sp. z o.o. kwotę 10.992.390 zł. Pozostałe wynagrodzenie dla powódki wynosi 4.012.436,18 zł.

Mając na względzie wszystkie opisane powyżej okoliczności, nie ulega zdaniem powoda wątpliwości, że z chwilą przelewu środków na rzecz (...) Bank S.A, po stronie dłużnika (...) S.A doszło do bezpodstawnego wzbogacenia kosztem zubożenia majątku powoda o wartości 1.734.646,99 zł (kwota zaliczona przez bank na poczet zobowiązań (...) S.A).

Pismem z 22 września 2014 r. pozwany wniósł odpowiedź na pozew z wnioskiem o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu swego stanowiska pozwany wskazał między innymi, że powód nie przeprowadził w treści swojego pozwu wywodu, na podstawie którego wykazałby brak podstawy prawnej dla rzekomego przysporzenia po stronie (...) S.A., a kosztem swoim. Przywołał jedynie dwie okoliczności - umowę przelewu wierzytelności wraz z Aneksem nr (...), którym do umowy cesji przystąpił, oraz brak wewnętrznego porozumienia między cedentami a dłużnikami zabezpieczonej wierzytelności wobec Banku (...) S.A., na podstawie której miałyby być ustalone zasady dalszych wzajemnych rozliczeń.

Powód pomija natomiast okoliczność, iż przesunięcie majątkowe między cedentami a cesjonariuszem nastąpiło na podstawie stosunku prawnego - umowy przelewu, zawartej na zabezpieczenie wyżej opisanych wierzytelności. Cedenci zgodzili się bowiem, aby przysługujące im wierzytelności stanowiły zabezpieczenie wobec Banku, w przypadku gdyby nie doszło do spłaty zobowiązań przez spółki (...) S.A., (...) S.A. oraz przez Pozwanego.

W niniejszej sprawie powód nie kwestionuje ani ważności ani skuteczności zawartej umowy przelewu i Aneksu nr (...). Pozwany również nie znajduje podstaw do podważenia przedmiotowego stosunku prawnego. Stąd zauważyć należy zdaniem pozwanego, iż przesunięcie majątkowe nastąpiło zgodnie z istniejącą i skuteczną podstawą prawną w postaci umowy cesji. Pozwany podnosi, iż dopiero wykazanie nieważności tej podstawy mogłoby otwierać powodowi drogę do roszczenia w trybie art. 405 k.c. Nie może być uznany za słuszny argument powoda, jakoby bezpodstawność wzbogacenia miałyby znajdować przyczynę w braku wewnętrznego porozumienia.

Pozwany podniósł też, iż powód jako podmiot gospodarczy, miał wiedzę o skutkach i treści zawartej umowy przelewu wierzytelności. Powód przyznał w treści pozwu, iż nie zawierał z pozwanym żadnej umowy w zakresie ewentualnego wzajemnego rozliczenia. Liczył się zatem z tym, iż środki z tytułu realizacji kontraktu zostaną uregulowane na rzecz banku tytułem spłaty zobowiązań kredytowych oraz nie miał zamiaru dokonać żadnych czynności w zakresie wzajemnego rozliczenia.

Tym samym okoliczności niniejszej sprawy potwierdzają intencję powoda, zgodnie z którą zapłata przez spółkę (...) Sp. z o.o. na rzecz banku nie stanowi wzbogacenia po stronie pozwanego jako kredytobiorcy.

Pozwany podnosi, iż powód nie wykazał, aby doznał zubożenia na skutek zapłaty przez dłużnika przelanej wierzytelności kwoty przysługującej rzekomo powodowi. Powód nie wykazał, iż wykonał roboty przewidziane umową wykonawczą zawartą ze spółką (...) S.A.

Jeżeli zatem, w ocenie pozwanego, nie zostało wykazane istnienie przedmiotowej wierzytelności, tym samym nie jest uzasadnione twierdzenie, iż powód doznał zubożenia na skutek jej niespłacenia przez zamawiającego i przekazania tejże kwoty na rzecz banku.

Pozwany ,w przypadku uznania, iż powodowi przysługuje wierzytelność o zapłatę wynikająca z załączonych do pozwu faktur VAT, podniósł, iż powód nie może skutecznie dochodzić roszczenia o zwrot bezpodstawnego wzbogacenia. Pozwany uważa, że niedopuszczalny jest zbieg roszczeń z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania z roszczeniem z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia. Roszczeniem, które pozostaje w kolizji z roszczeniem objętym pozwem, jest roszczenie wynikające z umowy wykonawczej do umowy Konsorcjum. Przedmiotowa umowa została zawarta ze spółką (...) S.A. Dochodzona wierzytelność obejmuje natomiast różnicę w wartości zapłaconej powodowi a kwotą należną - w ocenie powoda - z tytułu wykonania robót powierzonych na podstawie wskazanego stosunku prawnego. Wobec rzekomego braku zapłaty, powód winien zatem skierować swoje

roszczenie wobec spółki (...) S.A., z którą zawarł umowę wykonawczą do umowy Konsorcjum. Wyłącznie bowiem na podstawie tej umowy jest uprawniony do otrzymania dochodzonej kwoty.

W dalszym toku postępowania strony podtrzymywały swoje stanowiska w sprawie.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powód (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Z. jest podmiotem wpisanym do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem (...). Pozwany (...) Spółka Akcyjna w upadłości układowej z siedzibą w W. jest podmiotem wpisanym do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem (...).

Nadzorcą sądowym pozwanego ustanowionym w postępowaniu upadłościowym jest podmiot – (...), S.-K., G., Spółka komandytowa z siedzibą w P., wpisany do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem (...).

bezsporne, a nadto dowód - odpisy z KRS powoda i pozwanego (k. 66 i n.) oraz nadzorcy (k. 130 i n.).

(...) S.A., (...) S.A. i powód (...) Spółka z o.o. zawarły w dniu 12 maja 2010 r. umowę Konsorcjum, której podstawowym celem i przedmiotem było przedsięwzięcie polegające na przystąpieniu do przetargu nieograniczonego, organizowanego przez (...) Sp. z o.o. na zamówienie pt: „Zakup systemów do kontroli i bezpieczeństwa pasażerów i bagażu w (...) w G.” (§ 1).

Strony ustaliły, iż liderem Konsorcjum mianują (...) S.A. (§ 3), który posiada pełnomocnictwo do reprezentowania stron umowy Konsorcjum zgodnie z § 4 umowy oraz dokumentem pełnomocnictwa.

Zgodnie zatem z umową Konsorcjum, w imieniu stron tej umowy, działał jej lider upoważniony w szczególności do zaciągania zobowiązań i przyjmowania instrukcji na rzecz i w imieniu każdej z osobna i wszystkich razem (§ 4 ust. 1). Każda ze stron ponadto udzieliła nieodwołalnego pełnomocnictwa w czasie trwania umowy do działania w imieniu i na rzecz Konsorcjum w zakresie podejmowania względem osób trzecich zobowiązań (w tym zamawiającego), w tym zobowiązań finansowych i otrzymywania instrukcji i poleceń dla i w imieniu partnera Konsorcjum (§ 4 ust. 2 pkt. 2).

bezsporne, a nadto dowód: poświadczona za zgodność z oryginałem przez pełn. powódki będącego adw. kserokopia umowy konsorcjum z dnia 12 maja 2010 r. (k. 13-18).

Na podstawie powyższej umowy Konsorcjum i w zakresie udzielonego pełnomocnictwa w dniu 13 września 2010 r., lider Konsorcjum przystąpił do przetargu ogłoszonego przez (...) sp. z o.o., a po wyborze oferty Konsorcjum, działając w jego imieniu, w dniu 13 września 2010 r. zawarł ze Spółką (...) Spółka z o.o. umowę, której przedmiotem była realizacja przez Konsorcjum zamówienia pt: „Zakup systemów do kontroli bezpieczeństwa pasażerów i bagażu w (...) w G.” na zasadach określonych w przedmiotowej umowie (§ 2). Wynagrodzenie wykonawcy w § 4 ust. 1 umowy zostało określone na kwotę 58.307.460 zł brutto.

W dniu 13 września 2010r. lider Konsorcjum, działając także w imieniu partnerów Konsorcjum, udzielił D. K. pełnomocnictwa do samodzielnego reprezentowania, zaciągania zobowiązań oraz składania oświadczeń woli w imieniu lidera Konsorcjum (...) S.A. oraz obydwu partnerów: (...) S.A. i (...) Spółka z o.o., związanych z realizacją zadania: „Zakup systemów do kontroli bezpieczeństwa pasażerów i bagażu w (...) w G.”.

bezsporne, a nadto dowód: poświadczona za zgodność z oryginałem przez pełn. powódki będącego adw. kserokopia umowy z dnia 13 września 2010 r. i pełnomocnictwo (k. 19-25)..

W dniu 19 października 2010 r. lider Konsorcjum - (...) S.A. zawarł z powodem (...) Spółka z o.o. umowę nr (...), której przedmiotem było uregulowanie zakresu działania w ramach przedmiotu umowy pomiędzy Konsorcjum a zamawiającym. Jej §4 ust. 3 stanowił, że w przypadku braku wzajemnych ustaleń żadna ze stron nie jest uprawniona

do sprzedaży, cesji lub innego obciążenia względnie przekazania jakiegokolwiek ze swoich praw, udziałów, zobowiązań lub ich części z tytułu niniejszej umowy bez wcześniejszej zgody całego Konsorcjum i zamawiającego.

W dniu 18 lutego 2011 r. aneksem nr (...) lider Konsorcjum i powód zmienili § 4 ust. 1 umowy w przedmiocie wartości wynagrodzenia powoda, określając je ostatecznie na kwotę 16.484.647,60 zł.

bezsporne, a nadto dowód: poświadczona za zgodność z oryginałem przez pełn. powódki będącego adw. kserokopia umowy z dnia 19 października 2010 r. (k. 26-30), aneks z dnia 18 lutego 2011 r. (k. 31).

(...) S.A. oraz (...) S.A. (dalej: cedenci) zawarli z Bankiem (...) S.A. (dalej: bank, cesjonariusz) w dniu 25 listopada 2010 r. umowę o przelew wierzytelności. Na mocy tej umowy cedenci przenieśli przysługującą im wierzytelność o wynagrodzenie, wynikające z umowy zawartej pomiędzy Konsorcjum a (...) Spółka z o.o. na Bank (...) S.A. (§ 2). Umowa ta została zawarta w celu zabezpieczenia wierzytelności wynikających z umów kredytowych zawartych pomiędzy Bankiem (...) S.A. a (...) S.A. (umowa o kredyt), (...) S.A. (umowa o kredyt) i (...) S.A. (umowa o udzielenie gwarancji bankowej), szczegółowo opisanych w § 1 opisywanej umowy.

Cedenci zobowiązali się, że podejmą wszelkie niezbędne czynności, aby (...) Spółka z o.o. przekazywał wynagrodzenie na rachunek banku (§ 3 ust. 6) z zastrzeżeniem, że wierzytelności te bank będzie przekazywać z powrotem liderowi Konsorcjum pod warunkiem, że nie wystąpią przesłanki określone w § 4 ust. 2, które upoważniały cesjonariusza do zaspokojenia z tych środków w pierwszej kolejności wymagalnych wierzytelności Banku (...) S.A. (§ 4 ust. 3), wynikających z umowy, którą strony zabezpieczyły (dwie umowy kredytowe i jedna umowa gwarancji bankowej).

Aneksem z dnia 25 marca 2011 r. bank jako cesjonariusz oraz (...) S.A., (...) S.A. i powód (...) Spółka z o.o., zwani dalej łącznie jako Cedent, zmienili postanowienia umowy cesji wierzytelności z dnia 25 listopada 2010r., w części § 1 i § 3 ust. 7, pozostawiając pozostałe uregulowania bez zmian. Mocą tego aneksu powód przystąpił do rzeczonyj umowy przelewu wierzytelności z dnia 25 listopada 2010 r. Ustalono wysokość cedowanej wierzytelności na 47.793.000 zł.

Pismem z dnia 25 listopada 2010 r. (...) S.A. zawiadomił zamawiającego (...) Spółka z o.o. o dokonaniu przelewu wierzytelności.

bezsporne, a nadto dowód: poświadczona za zgodność z oryginałem przez pełn. powódki będącego adw. kserokopie: umowy przelewu wierzytelności z dnia 25 listopada 2010 r. z zał. (k. 33-42a), aneksu z dnia 25 marca 2011 r. z zał. (k. 43 - 49).

(...) Spółka z o.o. dokonał wpłaty na rachunek cesjonariusza kwoty 32.510.250 zł z tytułu wynagrodzenia Konsorcjum za wykonanie umowy z dnia 13 września 2010 r. Bank (...) S.A. z datą zarachowania 5 lipca 2012 r. kwotę otrzymaną od zamawiającego i zaliczył ją na poczet własnych wierzytelności wymagalnych od lidera konsorcjum i (...) S.A. w łącznej wysokości 32.510.250 zł, w tym: 1.572.091,19 zł na spłatę wymagalnych odsetek z tytułu zadłużenia (...) S.A., 1.734.646,99 zł na spłatę wymagalnych odsetek z tytułu zadłużenia (...) S.A. oraz 29.203.511,82 zł na spłatę wymagalnego kapitału kredytu udzielonego (...) S.A.

bezsporne, a nadto dowód: poświadczona za zgodność z oryginałem przez pełn. powódki będącego adw. kserokopia pisma banku z dnia 26 lipca 2012 r. (k. 53).

Po uprzednim wezwaniu pismem z 5 lipca 2012 r., zamawiający (...) Spółka z o.o. w piśmie z 13 lipca 2012 r., na podstawie art. 491 k.c., złożył podmiotom: (...) S.A., (...) S.A. i (...) Spółka z o.o., oświadczenie o odstąpieniu od umowy z 13 września 2010r. o numerze (...), w zakresie zapewnienia opieki serwisowej i gwarancyjnej.

bezsporne, a nadto dowód: poświadczona za zgodność z oryginałem przez pełn. powódki będącego adw. kserokopia pisma zamawiającego z 13.07.2012 (k. 52).

Należne w związku z umową wynagrodzenie powoda miało wynieść 16.484.647,60 zł netto.

Z uwagi na odstąpienie zamawiającego od umowy, powód dokonał stosownych korekt wystawionej faktury, ustalając wysokość należnego mu jego zdaniem wynagrodzenia na poziomie 10.400.317,07 zł netto (12.792.390 zł brutto). Zamawiający zapłacił bezpośrednio na rzecz powoda kwotę 10.992.390 zł. Kwota różnicy pomiędzy wynagrodzeniem powoda a kwotą wypłaconą mu przez zamawiającego stanowi przedmiot sporu, z czego powód objął niniejszym postępowaniem kwotę 1.634.646,99 zł.

Pismem z dnia 17 września 2012 r. powód wystąpił do pięciu wymienionych w tym piśmie podmiotów, w tym do pozwanego, o zapłatę kwoty 4.012.436,67 zł.

W odpowiedzi pismem z 26 września 2012 r. pozwany odmówił zapłaty, przedstawiając swoje stanowisko o bezpodstawności żądania powoda.

bezsporne, a nadto dowód: poświadczona za zgodność z oryginałem przez pełn. powódki będącego adw. kserokopia pisma powoda z 17.09.2012 z potwierdzeniami nadania (k. 54-57).

Pozwany do dnia zamknięcia rozprawy nie uiszczył na rzecz powoda kwoty dochodzonej pozwem w żadnej części.

Bezsporne.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie bezspornych twierdzeń stron o faktach dotyczących zawarcia przedmiotowych umów, a także pozostałych okoliczności sprawy. Ponadto Sąd oparł się na dowodach z przedłożonych przez strony dokumentów.

Zgodnie z art. 244 § 1 k.p.c., dokumenty urzędowe, sporządzone w przepisanej formie przez powołane do tego organy władzy publicznej i inne organy państwowe w zakresie ich działania, stanowią dowód tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone.

Z kolei dokumenty prywatne korzystały z domniemania określonego w art. 245 k.p.c., zgodnie z którym dokument prywatny stanowi dowód tego, że osoba, która go podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie. W przedmiotowej sprawie treść dokumentów była bezsporna, strony nie kwestionowały ich prawdziwości, ani tego, że zawarte w nich oświadczenia osób, które je podpisały od nich nie pochodzą, a ponadto Sąd nie znalazł podstaw, aby czynić to z urzędu. W tym stanie rzeczy moc dowodowa powyższych dokumentów nie budziła wątpliwości, a dowody te były w pełni wiarygodne. Zauważyć trzeba, że strona pozwana oraz interwenient uboczny nie kwestionowały stanu faktycznego podanego w pozwie (k. 142).

Sąd oddalił wniosek pozwanego o zawieszenie postępowania albowiem potrzeba zawieszenia postępowania na podstawie art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c. aktualizuje się do czasu uprawomocnienia się orzeczenia prejudycjalnego, później bowiem procesowe skutki orzeczenia zostają wyrażone w przepisach art. 365 k.p.c. i art. 366 k.p.c. Dlatego prejudycjalne znaczenie innego postępowania cywilnego, uzasadniające zawieszenie postępowania na podstawie art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c., wynikać może z orzeczenia sądu wydanego w postępowaniu rozpoznawczym (postanowienie SN z 11 października 2005 r., V CK 197/05). Zgodnie z powyższym założeniem samo wniesienie przez powoda skargi kasacyjnej od prawomocnego orzeczenia Sądu II instancji nie mogło stanowić podstawy do zawieszenia postępowania w niniejszej sprawie (postanowienie SA w Rzeszowie z 30 października 2012 r., I Acz 724/12, Portal Orzeczeń Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie).

Sąd zważył, co następuje:

Po przeanalizowaniu przedstawionych przez strony dowodów oraz dokonanej analizie prawnej, Sąd doszedł do przekonania, że roszczenie powoda winno zostać uwzględnione.

Stan faktyczny był całkowicie bezsporny, lecz strony różniły się w ocenie prawnej skutków swoich czynności prawnych i faktycznych.

W związku z kontraktem zawartym między Konsorcjum a (...) Sp. z o.o. i na podstawie wewnątrz-konsorcyjnych zobowiązań, powódka miała pierwotnie otrzymać wynagrodzenie w wysokości 16.484.647,60 zł. Po korektach faktur - co nastąpiło po częściowym odstąpieniu przez (...) Sp. z o.o. od umowy – powódka ustaliła swoje wynagrodzenie na kwotę 12.792.390 zł brutto. (...) Sp. z o.o. zapłacił bezpośrednio powódce (poza wpłatami do Banku (...)) kwotę 10.992.390 zł, a w związku z tym pozostała do zapłaty kwota 1.800.000 zł. W przedmiotowym procesie powódka domagała się jedynie części tejże kwoty – tj. 1.634.646,99 zł.

Bezspornym w sprawie było, że aneksem nr (...) do umowy o przelew wierzytelności wynikających z kontraktów Konsorcjum z (...) Sp. z o.o., spółki tworzące to konsorcjum - w tym powódka - zabezpieczyły w drodze cesji swoich wierzytelności, zobowiązania trzech spółek wobec Banku (...), a mianowicie pozwanej (...) SA (zobowiązania kredytowe w wysokości 45.000.000 zł), (...) SA (zobowiązania kredytowe w kwocie 35.000.000 zł) i (...) SA (z tytułu gwarancji bankowej kwoty 420.000 zł). Zaznaczyć wypada też, że powódkę nie łączyły żadne stosunki zobowiązaniowe z bankiem.

W myśl przepisu art. 509 § 1 k.c. wierzyciel może bez zgody dłużnika przenieść wierzytelność na osobę trzecią (przelew), chyba że sprzeciwiałoby się to ustawie, zastrzeżeniu umownemu albo właściwości zobowiązania. Strony nie podnosiły, aby dokonana cesja sprzeciwiała się którejkolwiek z wyżej wymienionych podstaw.

Sąd podziela pogląd, że umowa o przelew wierzytelności także wtedy, gdy zawarta jest w celu zabezpieczenia i dotyczy wierzytelności przysłych, przenosi wierzytelność na cesjonariusza w dacie zawarcia umowy. Tego rodzaju skutek rozporządzający, zgodnie z art. 510 § 1 k.c., powstaje z mocy samego prawa. Fakt, iż przelew ten dokonany został na zabezpieczenie, oznacza jedynie obowiązek cesjonariusza korzystania z tej wierzytelności w granicach określonych przez cel przelewu. Natomiast z datą dokonania przelewu wierzytelności i przejścia prawa do niej na rzecz cesjonariusza, cedent traci do niej prawo (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 12 lipca 2002 r., sygn. akt I ACa 1619/01, OSA 2004/7/18). Dlatego też w niniejszej sprawie umowa o przelew wierzytelności zawarta z bankiem przez członków Konsorcjum wiązała powoda od dnia zawarcia aneksu nr (...) do tej umowy, to jest od dnia 25 marca 2011r.

Zgodnie z art. 510 § 1 k.c. przelew (cesja) jest przeniesieniem wierzytelności przez wierzyciela na osobę trzecią, przy czym umowa sprzedaży, zamiany, darowizny lub inna umowa zobowiązująca do przeniesienia wierzytelności wywołuje skutek rozporządzający i przenosi wierzytelność na nabywcę, chyba, że ustawa stanowi inaczej lub strony inaczej postanowiły. Cesja na zabezpieczenie spłaty wierzytelności, przewidziana w art. 101 § 1 Prawa bankowego, także wywołuje skutek rozporządzający, przenosząc wierzytelność na bank, ma jednak na celu nie spłatę zadłużenia, a zabezpieczenie jego spłaty. Ten cel ujawnia się w umowie przelewu po pierwsze przez wskazanie, że po spłacie kredytu wierzytelność stanie się z powrotem własnością cedenta, a w konsekwencji tego - po drugie, przez zobowiązanie się cesjonariusza, że będzie korzystał z przelanej wierzytelności w sposób ograniczony, wyznaczony celem przelewu, którym jest zabezpieczenie spłaty kredytu. W doktrynie nie ma jednolitego stanowiska co do tego, jak strony powinny określić w umowie cesji na zabezpieczenie sposób powrotu przelanej wierzytelności do cedenta po spłacie zabezpieczonego cesją zadłużenia, a zatem jakie powinno mieć brzmienie to postanowienie umowy, aby można było uznać, że istotnie chodziło o przelew na zabezpieczenie. Bez wątplenia jednak przeważa stanowisko, zajmowane także przez Sąd Najwyższy, zgodnie z którym wystarczające jest w takim wypadku zastrzeżenie w umowie przelewu tzw. cesji zwrotnej pod warunkiem rozwiązującym, co oznacza, że cedowana wierzytelność powraca ipso iure do majątku cedenta z chwilą spłaty w terminie zabezpieczonego długu (por. między innymi uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 1948r., sygn. akt I C. P.. 18/48, OSN 1948, Nr III, poz. 58 oraz wyroki Sądu Najwyższego z dnia 18 października 2002r., sygn. akt V CKN 111/01, niepubl. i z dnia 19 listopada 2002 r. sygn. akt IV CKN 1470/00, niepubl.).

Reasumując, należy stwierdzić, że w świetle postanowień przepisów art. 510 k.c. oraz art. 101 Prawa bankowego dopuszczalne jest zawarcie umowy przelewu wierzytelności na zabezpieczenie spłaty kredytu bankowego. Umowa taka, o ile strony nie postanowiły inaczej, wywołuje skutek rozporządzający i przenosi wierzytelność na cesjonariusza, a strony powinny zawrzeć w niej postanowienie o powrotnym przejściu wierzytelności na cedenta po spłacie przez niego kredytu, co może przybrać postać zastrzeżenia warunku rozwiązującego, którego spełnienie powoduje ipso

iure przejście wierzytelności z powrotem na zbywcę. Mogą też zawrzeć, charakterystyczne dla tego rodzaju przelewu, zobowiązanie się cesjonariusza do korzystania z przelanej wierzytelności w sposób ograniczony celem przelewu.

W niniejszej sprawie zaszyły przesłanki określone w umowie cesji, które cesjonariuszowi zgodnie z umową pozwoliły na uruchomienie środków pozyskanych od dłużnika powoda (...) Spółka z o.o. na zaspokojenie roszczeń banku względem lidera konsorcjum i (...) S.A., wynikających z zawartych z tymi podmiotami umów kredytowych.

Gdyby roszczenie dochodzone w sprawie nie miało podstawy w stosunku zobowiązaniowym, to dla przyjęcia odpowiedzialności pozwanego względem powoda na podstawie przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu, konieczne jest wykazanie przez powoda (zgodnie z art. 6 k.c.), że pozwany wzbogacił się jego kosztem (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 grudnia 2005 r., sygn. akt IV CK 305/05, niepubl.).

W myśl bowiem przepisu art. 405 k.c., kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości. Należy zgodzić się z pozwanym, a tym bardziej z poglądem Sądu Najwyższego, że korzyść z art. 405 k.c. będzie wyłącznie wtedy bezpodstawną, jeżeli nie znajduje usprawiedliwienia w przepisie ustawy, ważnej czynności prawnej, prawomocnym orzeczeniu sądowym lub w akcie administracyjnym (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 grudnia 201 r., sygn. akt V CSK 7/12, niepubl.).

Zdaniem Sądu rozpoznającego niniejszą sprawę, dzielącego poglądy Sądu Apelacyjnego w Poznaniu, wyrażone w uzasadnieniu wyroku w sprawie o zasadniczo tożsamym stanie faktycznym i prawnym (sygn. akt I Aca 245/14), korzyść uzyskana przez pozwaną była bezpodstawną.

Zauważyć trzeba, że świadczenie może spełnić nie tylko dłużnik, ale i osoba trzecia. Osobą trzecią w przedmiotowej sprawie jest niewątpliwie powodowa spółka. Spełniła ona zobowiązanie pozwanej wobec banku i tym samym, jako dłużnik, pozwana została zwolniona ze swojego zobowiązania.

W tym aspekcie pozwana niewątpliwie odniosła korzyść kosztem majątku powódki. W takiej sytuacji powódka może żądać od dłużnika, tj. pozwanej, zwrotu wartości świadczenia w oparciu o przepisy o bezpodstawnym wzbogaceniu, bądź o prowadzeniu cudzych spraw bez zlecenia (por.: H. Ciepla (w:) Komentarz do k.c., Księga III Zobowiązania, Warszawa 1996, s. 494).

Bezpodstawne wzbogacenie wyrażone w art. 405 k.c. to odrębne zdarzenie prawne - obok czynności prawnych i czynów niedozwolonych - kreujące stosunek zobowiązaniowy.

Zgodnie z podzielanym przez Sąd Okręgowy stanowiskiem wyrażonym przez Sąd Apelacyjny w Poznaniu: „bezpodstawne wzbogacenie polegać ma na uzyskaniu korzyści majątkowej przez jedną osobę kosztem drugiej. Uzyskanie to musi nastąpić „bez podstawy prawnej”. Powodową spółkę nie łączyły zaś żadne stosunki zobowiązaniowe z pozwaną, a zatem nie można przyjąć, aby w tej sytuacji cesja wierzytelności powódki zabezpieczenie roszczeń Banku (...) wobec pozwanej mogła być oceniana jako mająca podstawę prawną w rozumieniu przepisu art. 405 k.c.” (wyrok SA w Poznaniu z 27 maja 2014 r., I Aca 245/14, niepubl.).

Konsekwencją owego „wzbogacenia się” jest obowiązek zwrotu bezpodstawnie uzyskanej korzyści. Jeśli doszło do przesunięcia majątkowego bez podstawy prawnej to osoba, która utraciła wartość majątkową, może żądać jej zwrotu od tego, na kogo ona bezpodstawnie przeszła. Stąd w doktrynie wyraża się zapatrywanie, że bezpodstawne wzbogacenie służy nie tylko ochronie majątku przed jego bezpodstawnym uszczupleniem, ale również umożliwia kontrolę poprawności przesunięć majątkowych.

To ostatnie zaś nie było wynikiem świadczenia, a zatem nie może powstać roszczenie o zwrot nienależnego świadczenia, lecz jedynie roszczenie o zwrot bezpodstawnego wzbogacenia na zasadach ogólnych (ibidem).

Bezspornym również w tej sprawie było, że na poczet swoich wierzytelności wobec pozwanej, Bank (...) uszczuplił z udzielonego zabezpieczenia w postaci przelewu wynagrodzenie należne od (...) Sp. z o.o. o kwotę 1.734.646,99 zł (k.

53). Przeważa, że pozwana nie spłacając w istocie swojego długu wobec wymienionego banku uzyskała korzyść i to kosztem powodowej spółki, której należne wynagrodzenie od (...) Sp. z o.o. zostało umniejszone.

Trudno przy tym uznać, jak przyjął także Sąd Apelacyjny w Poznaniu, że (...) zapłacił wynagrodzenie bankowi (...), za nie wykonane przez członków konsorcjum, w tym powódkę, roboty budowlane.

Mając na uwadze powyższe, Sąd w punkcie I sentencji wyroku zasądził od pozwanej (...) S.A. w upadłości układowej w W. na rzecz (...) Sp. z o.o. w Z. kwotę 1.634.646,99 zł.

O odsetkach ustawowych Sąd orzekł na podstawie art. 481 § 1 k.c., zgodnie z którym jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Jako termin zapłaty odsetek od roszczenia głównego Sąd przyjął dzień następny po upływie 7 dni od 17.09.2012 (k. 54 i n.). Tego dnia bowiem powód wysłał pozwanemu pismo wzywające do zapłaty m.in. kwoty dochodzonej pozwem, a pozwany nie kwestionował tej okoliczności i żądania zapłaty odsetek przez powoda.

O kosztach procesu, Sąd orzekł w punkcie II sentencji wyroku na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c., zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik postępowania.

W związku z tym, że pozwany przegrał spór w całości powinien on zwrócić powodowi poniesione przez niego koszty procesu, na które składają się uiszczona opłata od pozwu w kwocie 81733 zł (k. 88), wynagrodzenie pełnomocnika w kwocie 7200 zł wynikające z § 6 pkt 7 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu oraz opłata skarbową od udzielonego pełnomocnictwa w kwocie 17 zł

del. SSR Jarosław Marczewski